

A munka másik fele arra irányult, hogy a honismereti komplex látásmódot erősítse. Így előadást hallgattak meg a közművelődési munkáról *Novák Józseftől*, a krónikáirásról, *Tóltési Imretől* a néprajz területéről *Bálint Sándortól*, *Ferenczi Imretől*, *Juhász Antaltól*, a régészetről *Horváth Ferencről*, a helynévgyűjtésről *Szabó Józseftől*, a műemlékvédelemről *Buga Mészáros Károlytól*. Egy-egy történelmi korszak kutatói a speciális problémákat tárták fel: *Szegfű László*, *Bezdán Sándor*, *Nagy István*. Az előadásokat konzultáció követte. A szakkollégium munkájához tartozott a félévenként megszervezett 2 napos kirándulás, tanulmányi út. Megbeszélést folytattunk Csongrád megye egyik legjobb honismereti szakkörének tagjaival Szentesen, melynek vezetője *Zsiros Katalin*. Jártunk Tömörkényben, ahol majd két évtizedes hagyománya van a krónikáirásnak, vezetője *Gémes Balázs*. Látogattunk múzeumokat, levéltárakat, képtárakat.

Mindenki választott már az első félévben egy egyéni helytörténeti témát. Általában szülőfalujuk történelmét vagy városuk egy korszakának történelmét próbálták megírni. A másik aktív gyűjtőmunkát egy megadott témakörre a szakkollégium hallgatóságának egésze végezte. Ez krónikáirás volt, de egy városé: *Szegedi Krónika 1978*. Itt támaszkodtunk a Somogyi Könyvtár helytörténeti cikk-katalógusára. A Szegedi Krónikával kapcsolatos részfeladatok teljesítéséről is, a helytörténeti kutatások eredményéről is egy-egy dolgozatban kellett beszámolni a hallgatóknak. E követelmények teljesítése nem volt könnyű. Végül a hallgatók egy részénél a dolgozatok nem készültek el, így az induló 27 fős létszámból végül 14-en kaptak oklevelet a zárómegbeszélés után. Úgy gondolom, hogy azok is, akik nem szerezték meg a Népművelési Intézet oklevelét, hasznos indítékot kaptak későbbi honismereti munkájukhoz.

A majd két évtizedes főiskolai tanári munkám arról győzött meg, hogy a történelem szaktanárképzés gazdagodását jelenti, ha az általános képzésen túl hallgatóinkat a helytörténetkutatásra, a honismereti munkára is felkészítjük. Jó érzés volt, hogy törekvéseinket a Népművelési Intézet és a Honismereti Albizottság felkarolta.

Hozzászólásomat két javaslattal zárom. Nagyon nagy szükség lenne mind a felsőoktatásnak, mind a honismereti munkában résztvevőknek egy jó, helytörténeti kutatásokkal foglalkozó jegyzetre, kézikönyvre. E témakörben úttörő jelentőségű *Szántó Imre*: A helytörténeti kutatások elméleti és módszertani kérdései c. egyetemi jegyzete. Ez is 12 éve, 1968-ban jelent meg. A helytörténeti kutatás oly sokrétű már, hogy egy modernebb kézikönyv megírását több helytörténetkutatóra kellene bízni. A másik javaslatom az, hogy a Hazafias Népfront Honismereti Albizottsága és a Népművelési Intézet valamelyik egyetemmel, főiskolával karöltve szervezhetne egy nyári kéthetes vagy tiznapos szakkollégiumot, a honismereti munkában eredményeket felmutató kollégák számára. Közvetlen kapcsolat alakulhatna ki a részterületek kutatói és a honismereti mozgalomban tevékenyek között.

Dr. Tungli Gyula:

A Honismereti mozgalom utánpótlásáról

Az elmúlt két évtizedben a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a KISZ Központi Bizottsága, a Művelődésügyi Minisztérium és a Munkaügyi Minisztérium felismerte a mozgalomban rejlő óriási nevelőerőt, s ennek megfelelően szervezte meg a honismereti diákmozgalmat. Ennek fontosabb állomásai: 1968-ban a középiskolai tanárok I. országos honismereti szakkörvezetői tanfolyama Balatonbogláron, az I. honismereti diákkonferencia Kalocsán 1987-ben, a II. Pápán 1970-ben és a III. Egerben 1978-ban. A KISZ Központi Bizottsága 13 alkalommal rendezte meg az idén a középiskolai honismereti táborni, mely a hazafias nevelésnek, a cselekvő hazaszeretnek nagyszerű iskolája, ugyanakkor tudománytörténeti, leletmentő akcióként is fontos.

Az évenként meghirdetett pályázatok az ifjúsági tagozaton mind a néprajzi és a nyelvjárási témakörben, mind pedig a helytörténet területén jól szolgálgják a tanulók személyiségének sokoldalú kibontakozását. 1978-tól a szakmunkástanulók honismereti tábora is működik, melyről csak jó véleményt mondhatok.

Gondjaink elsősorban abból adódnak a gimnáziumokban és a szakközépiskolákban, hogy a Művelődésügyi Minisztérium részéről az utóbbi években mintha kevesebb

buzdítást kapnánk, mint az 1960-as évek végén, az 1970-es évek elején, amikor a kiváló szakkörvezetők munkáját kétvétenként megjutalmazták a Magyar Tudományos Akadémián.

Javaslom az alábbiakat:

1. A mostani konferencia javasolja, hogy a Művelődési Minisztérium, a KISZ Központi Bizottsága, a Hazafias Népfront és az OPI a tervszerűség érdekében dolgozza ki a középiskolai honismereti munka ötéves programját a legjobb honismereti szakkörvezetők bevonásával.

2. Körlevéllel, a Köznevelésben, a Magyartanításban és a Történelemtanításban megjelenő cikkek segítségével, a megyei tanácsok művelődésügyi osztálya ajánlásával növelni kell a középiskolai honismereti szakkörök számát.

3. Tervszerűvé kell tenni a szakkörvezetők felkészítését, meg kell rendezni a II. Középiskolai Országos Honismereti Szakkörvezetői Tanfolyamot.

4. Az utánpótlás — a szakkörvezető tanárok képzésében az egyetemeken, a főiskolákhoz hasonlóan — intézményesen, szakkollégiumok formájában kell megoldani.

5. Ki kell építeni minden megyében a szakfelügyeleti hálózatot, s a szakfelügyelők minden évben látogassák végig a megyében működő általános iskolai, középiskolai szakköröket, és a művelődési házakban működő ifjúsági honismereti szakköröket, s erről évenként számoljanak be az Országos Pedagógiai Intézet, illetve a Művelődési Minisztérium illetékeseinek.

6. Az Országos Diák Honismereti Konferenciát ötévenként — csúszás nélkül — folyamatosan meg kell rendezni.

Végül egy egyéni megjegyzés. Saját tapasztalatomból mondhatom, hogy a középiskolákban az eredményes honismereti munkának, melyet diákjaink országos pályázatokon produkálnak, nincs meg az a rangja, mint az országos középiskolai tanulmányi versenynek. Egy országos I. helyezett matematikából vagy kémiából nagy elismerést kap, bejut az egyetemre, tanára is megkapja az erkölcsi és az anyagi elismerést. Aki az országos nyelvjárási és néprajzi pályázaton az ifjúsági tagozaton első helyezett lesz, annak a diáknak a nevét az iskola legjobb esetben tudomásul veszi, máskor talán meg sem tudja. Pedig véleményem szerint ez a tanulói teljesítmény van olyan színvonalú, közösségi szempontból olyan hasznos, mint az előbbi.

Dr. Szamosújvári Sándor:

Tegyük meg többet műemlékeinkért

Több előttem felszólaló javasolta, hogy gondolkozni kellene azon, nem volna-e érdemes a Honismereti mozgalom eddigi feladat és cselekvési programjába egy-egy időre konkrét tennivalót javasolni. Húszéves szakkörvezetői, szakfelügyelői és a Hazafias Népfront honismereti munkabizottságában végzett munkám ezt az általános javaslatot megerősíti. Egy-egy nagyobb időre szóló feladat, program ugyan nem szabad, hogy háttérbe szorítsa általános tevékenységünket, de feltétlenül jó hatású, s jobban lemérhető. Mivel eddig is szívügyének tekintette a Honismereti mozgalom a műemlékvédelmet, a műemlékekkel való törődést, és ezen a konferencián is több utalás történt erre, javaslom, hogy az ajánlások között ez mint konkrét feladat szerepeljen. Kérem és javaslom, hogy honismereti szakköreink és honismereti bizottságaink jobban kapcsolódjanak be a műemléki figyelőszolgálatba. Javaslom a már korábban bevezetett műemléki figyelőszolgálat kiszélesítését, újra szervezését, s a figyelőszolgálat tagjainak igazolvánnyal való ellátását. Igen fontos volna, hogy a kallódó műemlékek helyreállításában, azoknak cél- és gazdakeresésében jobban vegyük ki részünket. Ahol arra lehetőség és szükség van, a műemlékvédelem hivatalos szerveivel együttműködve ajánljunk fel anyagi erőt, pénzt és munkát.

Nem mindig pénzügyi kérdéstről van szó. A fentiekben kívül a műemléki propagandából is kivethetjük részünket. Egy helyreállított, de rosszul kezelt, vagy elhanyagolt, esetleg figyelmen kívül hagyott műemlék éppen olyan lehangelő, mint a pusztuló. Műemlékeink építészeti szempontból beszédes tanúi küzdelmeinknek, történelmünknek, társadalmunknak, s művelődéstörténetünknek is.